

ΝΥΝ ΑΠΟΛΥΟΙΣ...

 Στρατῆς τὸ Στοιχειὸν — ἔτσι ἀκουγότανε τώρα σ' ὅλο τὸ νησί, χρόνια καὶ χρόνια — δὲν ἀγαποῦσε τὸν κόσμον καὶ ζοῦσε πάντ' ἀλάργα ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπὸ παιδί, μοῦτσος στὰ σκοπελίτικα καράβια καὶ πιὸ ὕστερα ναύτης καὶ λοστρόμος καὶ καπετάνιος, καὶ τῶρ' ἀκόμα ποῦχε παρατήσει τὶς θάλασσες, γέρος ὀγδοντάρης, κ' ἔπιασε τοὺς γιαλοὺς, μὲ τὴ μικρὴ του ψαρόβαρκα, τὴ «Μαχὼ» — τῆς μοναχοκόρης του τῶνομα — δὲν ἄλλαζε ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου μὲ τὴ μοναξιά του. Ἔτσι τοῦ κόλλησε καὶ τὸ παρανόμι. Ὁ Στρατῆς τὸ Στοιχειὸν μὲ τῶνομα. Ὡστόσο ὁ Στρατῆς δὲν ἦτανε καὶ τόσο μονάχος στὴ μοναξιά του. Εἶχε τοὺς συντρόφους του. Κι' ἂν δὲν τοὺς ἔβλεπε ὁ κόσμος, τί τάχα; Ὁ Στρατῆς γελοῦσε ἀπὸ μέσα του. «Τὰ μάτια τοῦ κόσμου, σὰ δὲν εἶνε στραβά, ἀλλοιοθωρίζουν, ἔλεγε κάποτε μὲ τὸν ἑαυτό του. Λίγα πράγματα βλέπομε μὲ τὰ μάτια μας. Κι' ὅσα δὲ βλέπομε, εἶνε τὰ περισσότερα». Καὶ σὰν ἀκουγε τὸ παρανόμι του ἔλεγε μέσα του περήφανος: «Στοιχειὸν καὶ μὲ τὰ στοιχειὰ ζῶ...»

Ὁ Στρατῆς στὴ μοναξιά του εἶχε τοὺς καλύτερους συντρόφους τοῦ κόσμου. Καὶ πῶς ἀλλιῶς; Ἄνθρωπος δὲ στάθηκε πού νὰ μπορῇ νὰ ζήσῃ μοναχός του. Οὔτε τὰ στοιχειά, τὰ ληθινὰ στοιχειά. Κι' ὁ πιὸ ἔρημος ἀκόμα, καὶ στοῦ βουνοῦ τὴν κορυφή καὶ στὴ μέση τοῦ πελάγου νὰ τὸν βάλλῃς, κάθε ψυχὴ, κάθε ἀγρίμι στοῦ λόγγου τὰ βα-

θεία, καὶ τὸ καψαλισμένο δέντρο καταμεσῆς τοῦ κάμπου, βρίσκει τὸν σύντροφό του. Πολλὲς φορές ἔκανε μὲ τὸ νοῦ του τὴ συλλογὴ τούτη ὁ Στρατῆς τὸ Στοιχειό, ὅταν ἄκουγε ἀποπίσω του τὰ λόγια τοῦ κόσμου. Μὰ ὁ κόσμος εἶνε στραβός, ἔλεγε. Μὲ ὅ,τι βλέπει μιλάει.

— Μοναχὰ μέσα στοὺς ἀνθρώπους μπορεῖ νὰ βρεθῇ κανέννας ἀληθινὰ ἔρημος, συλλογιζότανε. Τέτοια μοναξιὰ μπορεῖ νὰ σοῦ φέρῃ τρέλλα! Μακρυὰ ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους, βρίσκει πάντα κανέννας τὸν σύντροφό του. Καὶ τάχα μοναχὰ οἱ ἀνθρώποι εἶνε συντρόφοί μας; Ἕνα ζωντανό, ἓνα σκυλί, ἓνα γατί, ἓνα πετούμενο εἶνε κάποιες φορές καλύτεροι συντρόφοι ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ μοναχὰ τοῦτα; Ἕνα δέντρο, ἓνας βράχος, ἓνα κούτσουρο ἀκόμα. Τοὺς μιλάς καὶ σοῦ μιλοῦνε. Τάγαπᾶς καὶ σ' ἀγαποῦνε. Τύφλα νάχουνε οἱ ἀνθρώποι καὶ τὰ καλὰ τους.

Ὡστός ὁ Στρατῆς τὸ Στοιχειό μήτε τέτοιο σύντροφο δὲν εἶχε κανένα. Οὔτε σκυλί, οὔτε γατί, οὔτε ζωντανό, οὔτε πετούμενο, οὔτ' ἓνα κούτσουρο ἀκόμα.

Τὸ κορίτσι του, τὸ Μαχώ, τὴ μονάκριβή του θυγατέρα, τὴν εἶχε ἀπὸ μικρὴ σὲ μιὰ θεία γερόντισσα, πού τὴν εἶχε ἀναθρέψει ὀρφανούλα. Στὴ χάση καὶ τὴ φέξη τὴν ἔδλεπε, τὰ πόδια του δὲν βαστούσανε νάνεδαίνῃ συχνὰ ἀπάνω στὸ χωριὸ καὶ τὸ ψωμί του ἦτανε κάτω στὸν γιालό. Μὰ ἡ ἀγάπη κ' ἡ λαχτάρα της ἦτανε πάντα μαζὶ του. Καὶ μ' αὐτὴ βαστειότανε στὸν κόσμον.

— Κ' ἡ ἔγνοια κ' ἡ ἀγάπη συντρόφοι μας εἶνε, ἔλεγε μοναχός του. Κ' οἱ καλύτεροί μας συντρόφοι. Αὐτοὶ κι' ὁ Στρατῆς. Τὸν ξέρω καὶ μὲ ξέρει. Τοῦ μιλῶ καὶ μοῦ μιλεῖ. Μαλώνουμε κι' ἀγαπῶμε. Ὡς ποῦ νὰ κλείσουμε τὰ μάτια καὶ νὰ χωρίσουμε γιὰ πάντα.

Ἔτσι κάθε βράδυ, σὰ μαγεῖρενε κανένα ψαράκι μὲς στὴ βάρκα του καὶ τραβοῦσε καὶ τὴ τσότρα του, ἔβαζε κέφι ὁ Στρατῆς μὲ τὸν Στρατῆ, καὶ ξαπλωμένος ἀπάνω στὸ πρυμνιὸ σκαμνὶ ἀνάσκελα, κύτταζε τᾶστρα τοῦρανοῦ κι' ἄρχιζε τὴν κουδέντα μὲ τὸν ἑαυτό του καὶ μὲ τίς ἔγνοιες του. Περνοῦσανε οἱ ὥρες χωρὶς νὰ τίς καταλαβαίνῃ. Κι' ὅταν κατέβαινε γλυκὰ ὁ ὕπνος ἀπὸ τᾶστρα

καὶ τοῦ γλυκοσφαλοῦσε τὰ μάτια, ἔκανε τὸ σταυρό του κι' ἀποχαιρετοῦσε τὸ φίλο του: «Πολλὰ εἶπαμε, Στρατῆ. Ὡρα γιὰ ὕπνο, καληνύχτα». Ἐπερνε μιὰ βαθειὰν ἀναπνοή κ' ἔκανε τὸν κόσμο. Τὰ κυματάκια τὸν νανουρίζανε μὲ τὰ φιλιά τους: «Καληνύχτα, Στρατῆ, καληνύχτα...»

**

Ἕνα μαγιάτικο βράδυ, χαρὰ θεοῦ, ποῦ τὰστέρια εἶχανε πληθύνει στὸν οὐρανὸ — μυριάδες ἄστρα εἶχανε προβάλει ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἀπ' ὅλες τίς μεριές καὶ στριμόνονταν τρελλὰ τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο, νὰ χαροῦνε τὴν ὥμορφη νύχτα — ὁ Στρατῆς εἶχε γλέντι σὰν πάντα. Ὁλη ἡ σότρα ἔγινε θυσία ἐκεῖνο τὸ βράδυ. «Τράβα, Στρατῆ, ἄλλη μιὰν ἀκόμα νὰ πᾶνε τὰ φαρμάκια κάτω». Καὶ τραβούσανε ὁ Στρατῆς μὲ τὸν Στρατῆ. Σὰν ἔστρωσε καὶ ξαπλώθηκε καὶ τράδηξε κ' ἓνα τσιμπουκάκι, ἔδωσε τὰ χέρια πίσω ἀπ' τὸ κεφάλι κι' ἄρχισε τὴ κουθέντα:

— Καλὰ περάσαμε καὶ σήμερα, Στρατῆ.

— Δόξα σοι ὁ θεὸς!

— Γιὰ κύττα τὰστέρια, Στρατῆ. Σμᾶρι τὰστέρια ἀπόψε. Γεμίσανε τὰ οὐράνια. Κι' ὄλο φανερόνται καινούρια. Ὅλο βγαίνουνε καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχουνε.

— Λὲς κ' ἔχει πανηγῦρι, στὰ ψηλὰ ὁ Γέρο - Θεός. Ὅλα του τὰστέρια τᾶδγαλε ὄξω, δὲν ἄφισε κανέν' ἀπόψε.

— Καιρὸς γι' ἀρμένισμα, Στρατῆ. Σὰν ἔχῃς τέτοια ἀστροφεγγιά, τί νὰ τὸ κάνῃς τὸ φεγγάρι; Ἀπιστο πρᾶμα. Σοῦ ρίχνει στάχτη στὰ μάτια. Σοῦ μπερδεύει τίς στεριές, σοῦ ἀνακατεύει ὅλα τὰ πάντα. Λὲς καὶ κάνει μάγια ἀπάνω στὶς θάλασσες καὶ μαγεύει τοὺς μαρνέρους. Ἀνάθεμά το! Δυὸ φορὲς ναυαγήσαμε μὲ τὸ φεγγάρι, Στρατῆ. τὸ θυμᾶσαι;

— Τὸ θυμᾶμαι λέει; Ἡ θύμηση μᾶς ἀπόμεινε... Καὶ δὲν εἶνε ποῦ θὰ σὲ φάνε τὰ ψάρια, μόνον θὰ σοῦ ποῦνε καὶ τύφλα. Καὶ θὰ γελάῃ καὶ τὸ φεγγάρι ἀπὸ πάνω σου. Εἶδες ἀλήθεια πῶς γελάει τὸ φεγγάρι καμμιά φορά;

— Τὸ φεγγάρι; Δυὸ πῆχες ἀνοίγει τὸ στόμα του, Στρατῆ, σὰ θέλῃ νὰ γελάσῃ.

Ο ΜΟΥΤΣΟΣ

[ἔργον Θαλείας Φλωρᾶ]

Ὁ Στρατῆς τέντωσε τὰ χέρια του καὶ ξεραχαμνίστηκε. Θυμήθηκε τὰ χρόνια ποῦ περάσανε. Μιὰ ζωὴ ἀπάνω στὴ θάλασσα, σαράντα τόσα χρόνια. Ἐφαγε τὸ σαλάδο μὲ τὸ καντάρι, μὲ τὸ χουλιάρι ἤπιε τὴ θάλασσα. Φουρτούνες, μπουνάτσες, παραδοτσακίσματα, πέλαγα, ὠκεανοί, πολιτεῖες, χαρές, λύπες, λαχτάρεις, ἀποθυμίες, χαροπαλέματα καὶ πανηγύρια. Ἐνα κουφάρι παλέδοντας σαράντα τόσα χρόνια ἀνάμεσα στερεὰ καὶ θάλασσα, χωρὶς ἀναπαμό, χωρὶς ἀνάσα. Μιὰ ζωὴ ὄρτισα καὶ πότιζα. Μιὰ ζωὴ σάλπα καὶ φοῦντο. Τώρα στὴν ἀνατολὴ καὶ τώρα στὴ δύση. Νὰ τὰ συλλογίζεσαι καὶ νὰ σοῦ γυρίζῃ τὸ κεφάλι...

— Καὶ τί ἀπολάψαμε, Στρατῆ; Τίποτε.

— Καὶ ποιὸς ἀπόλαψε τίποτε στὸν ψευτόκοσμο; Εἶτε καὶ γυρίζεις σὰν τὸν ἀνεμο, εἶτε καὶ μένεις καρφωμένος στὸ χῶμα, σὰν τὸ δέντρο, τὸ ἴδιο ἀπόλαψες. Χαρές καὶ λύπες μιὰ στιγμή ἔνα γίνονται. Καὶ δὲν τίς ξεχωρίζεις τὴν μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη...

— Σὰν παραμῦθι, Στρατῆ, σὰν ξένο παραμῦθι.

— Καὶ σὰν πάρη τέλος τὸ παραμῦθι, τί σοῦ ἀπόμεινε; Ἐνας καῦμός. Ἐνας κρυφὸς καῦμός. Ἐνας καῦμός γιὰ τὰ καλὰ τοῦ κόσμου κ' ἕνας καῦμός γιὰ τὰ χαμνὰ του.

— Ὡς ποῦ νὰ κλείσουμε τὰ μάτια, Στρατῆ.

— Πές καὶ πῶς τᾶχουμε κλεισμένα. Τί βγαίνει; Ὡστόσο πρὶν τὰ κλείσω, κᾶτι καρτερῶ νὰ ἰδῶ ἀκόμα. Δὲν μ' ἀξίωσε ὁ Θεὸς νὰ τὸ ἰδῶ. Σὰν μ' ἀξιῶσῃ, τότε θὰ πῶ κ' ἐγώ: «Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου, δέσποτα». Θὰ τὸ πῶ μὲ τὴν καρδιά μου σὰν τὸν γέρο-Συμεών, ποῦ λένε τὰ γράμματα.

— Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ, Στρατῆ.

— Πάει νὰ μαραθῇ τὸ καῦμένο τὸ κορίτσι! Ἐνα μοῦ τᾶφισε ἡ μάνα του, σὰν ἔφυγε. Μαζὶ φύγαμε στὸ ταξίδι. Ἐγὼ ξαναγύρισα κ' ἐκείνη — Θεὸς σχωρέσ'την! — δὲν ξαναγύρισε πιά. Βρῆκε καλύτερα καὶ μᾶς ἄφισε. Τί νὰ γένῃ; Εἶπα κ' ἐγὼ νὰ μ' ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ τὸ παντρέψω, νὰ τὸ βλογήσω, νὰ πιάσω παιδί ἀπ' τὰ χέρια του, νὰ χαρῇ κ' ἐκείνη ἐκεῖ ποῦ βρίσκεται. Δὲν ἦτανε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὅλα τὰ κορίτσια παντρευτήκανε, βρήκανε τὴν

τύχη τους, άκουμπήσανε τὸ κεφάλι τους. Τοῦ σχοιinioῦ καὶ τοῦ παλουκιοῦ καὶ βρήκανε τὸν δικό τους. Εἶχανε μαννάδες αὐτά. Τὰ ὄρφανὰ ὅμως; Αὐτὰ τὰ φυλάει, λέει, ὁ Χριστὸς γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἄς εἶνε. Σὰν τὸν κρῖνο στὴ γλάστρα μαράθηκε τὸ Μαχώ. Κ' ἡ ἔγνοια του μοῦ δίνει ζωὴ ἑμένα.

— Ἐχει ὁ Θεός, Στρατῆ... Ποῦ ξέρεις ἀκόμα; Καθένας μὲ τὴν τύχη του. Μὴν τὸ βάζεις μαράζι. «Ἀργοπαντρεμένη καλοπαντρεμένη!» τὸ λέει κ' ἡ παροιμία...

Ἕνας βῆχας ξερὸς ἀκούστηκε μὲ στὴ σιγαλιά τῆς νύχτας. Ἕνας κόμπος ἔπιασε τὸν Στρατῆ στὸν λαιμό, καὶ τι τοῦ φάνηκε πῶς τοῦ ἀποστάθηκε στὸ λαρύγγι κ' ἔβηξε νὰ τὸ πετάξῃ. Ἄκουσε μόνος του τὸν βῆχα του μέσα στὴ σιγαλιά καὶ ξαφνίστηκε.

— Ποιὸς ἔβηξ' ἔτσι; Χριστὸς καὶ Παναγιά!

— Κανένας. Ἐσὺ ἔβηξες, Στρατῆ.

— Ἀλήθεια, ἐγὼ ἔβηξα. Καὶ ξαφνίστηκα. Νόμισα πῶς ἔβηξε τὸ Μαχώ. Δὲν μπορῶ νὰκούσω ἄνθρωπο νὰ βῆχῃ... Δὲν μπορῶ.

Μιὰ σιωπὴ θανατικὴ ἔπνιξε τὸ βῆχα. Τσιμουδιὰ δὲν ἀγρικιότανε τριγύρω. Τ' ἀστέρια λαμπυρίζανε βουδὰ στὸν οὐρανὸ καὶ τὰ κυματάκια τοῦ φλοισβίζανε στὰ πλευρὰ τῆς βάρκας ἀποκοιμήθηκαν κι' αὐτά. Δὲς κι' ὁ Γέρο-Θεός, κουρασμένος ἀπ' τὴν ἀγρύπνια, εἶχε κλείσει κι' αὐτὸς τὰ μάτια του μέσα στὰ οὐράνια κ' οἱ ἀγγέλοι στάζαν' ἀφιόνια πάνω σὲ στεριὰ καὶ θάλασσα, καμμιὰ φωνὴ νὰ μὴ ξυπνίσῃ τὸν Κύριο.

Ὁ Στρατῆς σήκωσε τὰ μάτια του πονετικά.

— Ἡ Πούλια ἔγυρε νὰ βασιλέψῃ, εἶπε σιγὰ-σιγὰ, κλείνοντας τὰ μάτια του. Ἐγνοίεις μου κοιμηθῆτε, νὰ ξυπνήσουμε πάλι τὴν αὐγὴ...

— Καληνύχτα, Στρατῆ, καληνύχτα.

Ὅλη τὴν ἡμέρα — ἀνήμερα τοῦ Χριστοῦ — ἡ «Μαχώ» ἡ βάρκα τοῦ Στρατῆ σάλευε μοναχὴ της, δεμένη στὸν ξύλινο μῶλο. Ὁ Στρατῆς τὸ Στοιχεῖο δὲν εἶχε φανῇ

καθόλου· στὸν γιαλό. Δὲν ἦτανε ἡ μεγάλη σκόλη ποὺ τὸν κράτησε μακριὰ ἀπ' τὴ βάρκα του. Οὔτε ἀπόκριθα, οὔτε Λαμπρή, οὔτε ἄλλη μεγάλη γιορτὴ τὸν ξελόγιασε ποτέ του. Μονάχα τοῦ Χάρου τὰ πανηγύρια τὸν ξελογιάζανε τὸν Στρατῆ. Κ' ἦτανε τὸ τελευταῖο τοῦτο, ἀνήμερα τοῦ Χριστοῦ.

Βράδυ - βράδυ κατὰ τὸ σούρπωμα, φάνηκε ὁ Στρατῆς τὸ Στοιχειὸ κατεβαίνοντας στὸν γιαλό. Σκυφτός, σκεδρωμένος, μὲ τὸ κομπολόγι κρεμασμένο πίσω ἀπ' τὰ δεμένα χέρια του, περπατοῦσε τρεκλίζοντας σὰ μεθυσμένος. Μὲ τὸ κοῦκο κατεδασμένον, ὡς κάτω στὰ μάτια, σὰν νὰ μὴν ἤθελε νὰ βλέπη τὸν κόσμον, μ' ἓνα μαῦρο πουκάμισο ποῦ τοῦπνιγε σὰ θηλειὰ τὸν λαιμό, κατέδαινε παραπατώντας ἀπάνω στὰ ξερολίθαρα. Ψυχὴ δὲν ἦτανε στήν ἀκρογιαλιά. Ὁ ἥλιος εἶχε βασιλέψει, ἀφίνοντας χρυσάφια πίσω του — ὁ Στρατῆς δὲν ἔβλεπε ἄλλο ἀπ' τὸ μουντὸ χῶμα — καὶ τὸ φεγγάρι, εἶχε ψηλώσει στὸν οὐρανό, γεμίζοντάς τον ἓνα γαλάζιο φῶς. Ἐνα πανηγῦρι κάνανε στὸν οὐρανὸ τὰ σμιγμένα χρώματα, σὰ νὰ καλοῦσαν ὅλες τίς ψυχές στὸ γλυκὸ ξεφάντωμα. Ὁ Στρατῆς μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο κάτω, δὲν ἔβλεπε ἄλλο ἀπ' τὸ μουντὸ χῶμα. Ἐνας λάκκος νεοσκαμμένος δίπλα σ' ἓνα περιβόλι τοῦφερε σὰ ρουθούνια μιὰ μυρωδιὰ παράξενη ἀπ' τὰ σπλάχνα τῆς γῆς, ποῦ τοῦ φάνηκε γλυκειὰ σὰν παρηγοριὰ καὶ σὰν κάλεσμα νὰ πέσῃ καὶ νὰ κοιμηθῇ ἓναν ἀξῷπνητον ὕπνον.

Ἐφτασε σιγὰ - σιγὰ κάτω στὸ γιαλό καὶ πέρασε τὴν ξύλινη σκάλα. Ἡ «Μαχὼ» ἡ βάρκα του τὸν περίμενε, γλυκοσαλεύοντας παραπονεμένη ἀπάνω στὰ νερά. Σὰν πέσανε νὰ μάτια του ἀπάνω τῆς τοῦρθανε τὰ κλάματα. Στάθηκε καὶ κούνησε τὸ κεφάλι του, τὸ γέρικο κεφάλι μὲ τ' ἄσπρα μακριὰ μαλλιά, τὸ κούνησε λυπητερὰ καὶ κατάπιε μέσα του τὰ δάκρυά του. Ἐλυσε τὸ σχοινὶ καὶ πήδησε μέσα, ὅπως ἔκανε πάντα. Οὔτε ὁ ἴδιος δὲν ἤξερε σήμερα τί ἔκανε. Ἐπιασε τὰ κουπιὰ, ἀλαργάρησε λιγάκι καὶ φουντάρησε ἀρόδου. Σὰν ἔσβυσε ὁ κρότος τῆς ἄγκυρας μέσα στήν ἡσυχία τοῦ δειλινοῦ, στάθηκε στὴ μέση τῆς βάρκας σὰ χαμένος. Ποτὲ δὲν εἶχε πέσει τόσο βαρεῖα

ἡ ἄγκυρα στήν ἀγκαλιὰ τοῦ νεροῦ. Στάθηκε πολλήν ὥραν ἔτσι σαστισμένος. Ὅστερα ἔκανε τὸ σταυρό του νὰ πέσῃ νὰ κοιμηθῇ. Μὰ πάλι τοῦ ἤρθε νὰ σηκώσῃ τὴν ἄγκυρα, νὰ ζυγώσῃ στὸν μῶλο καὶ νὰ βγῇ στήν στεριά. Τὸν ἐπνιγε κάποια στενοχώρια. Πρώτη φορὰ ἐννοιωθε πῶς ἦτανε μοναχός του μέσα στὸν κόσμον καὶ μοναχός του μέσα στὴ βάρκα. Ἀληθινὸ στοιχειό. Καὶ ὁ κόσμος τοῦ φάνηκε τώρα δυὸ φορές πρὸς μεγάλους κ' ἡ βάρκα του καράδι τρικάρτο, ποῦ βρισκότανε μέσα μοναχός του κ' ἔρημος, μικρός, μικρός, μικρότερος ἀπὸ ἓνα μαμούνι. Καμμιὰ φωνὴ δὲν ἀποκρινότανε τώρα σὰν τίς ἄλλες φορές στοὺς στοχασμούς του. Οἱ ἔγνοιες του εἶχανε πεθάνει κι' αὐτές. Καὶ τοῦ ἤρθε φόβος. Ξανάκαμε τὸ σταυρό του καὶ καθὼς δὲν τὸν βαστούσανε πιά τὰ πόδια του, ἔγυρε καὶ ξαπλώθηκε χάμου, σὰ ζαλισμένος. Τὰ γέρικα στήθια του ἀνεβοκατεβαίνανε, σὰν νὰ τὰ τάραζε φουρτούνα, τὸ κεφάλι του σάλευε, τὸ ἄσπρο κεφάλι, σ' ἓνα μυρολόγι παράξενο χωρὶς δάκρυα.

— Στὸ καλὸ, Μαχώ, στὸ καλὸ, παιδί μου. Σὲ βλόγησα καὶ σὲ πάντρεψα. Νυφούλα μὲ τᾶσπρα σὲ προδόδησα, Μαχώ, μὲ τὸν γαμπρὸ τὸν καθαλλάρη. Στὸ καλὸ, Μαχώ, καὶ στήν καλὴ τὴν ὥρα. Αὐτὸ καρτερούσανε νὰ ἰδοῦνε τὰ μάτια μου...

Ἕνα ποτάμι δάκρυα χύθηκε ξαφνικὸ ἀπ' τὰ μάτια του, σὰ μπόρα ποῦ ξεσπάει μεσ' στήν ἄψιν τῆς κουφόδρασης.

— Στὸ καλὸ, Μαχώ μου. Σὲ βλόγησα καὶ σὲ πάντρεψα. Αὐτὸ καρτερούσανε τὰ μάτια μου. Ἐφυγες καὶ πῆρες μαζί σου τίς ἔγνοιες μου καὶ τίς λαχτάρεις μου. Τὸ Στρατὴ μαζί σου τὸν ἐπῆρες. Κι' ἀπόμεινα ἓνα ξερὸ κουφάρι, μονάχος κι' ἀπομόναχος. Ἕνα κουφάρι γιὰ πέταμα. Ποῦ οὔτε νὰ τὸ πετάξῃς δὲν ἀξίζει. Στοιχειὸ τοῦ στοιχειοῦ. Αὐτὸ καρτερούσανε τὰ μάτια μου. Ἄς μοῦ τὰ κλείσῃ τώρα ὁ Θεός...

Ἐκλείσε τὰ μάτια του καὶ δὲν τᾶνοιξε πιά. Καμμιὰ φωνὴ δὲν τὸν καλονύχτησε τώρα. Κι' οἱ συντρόφισσές

του, οί ἀχώριστες οί ἔγνοιες κ' οί λαχτάρεις, τὸν ἀφίσανε
κι' αὐτὲς καὶ φύγανε μακρυά. Τὰ κυματάκια μόνον φλοι-
οσβίζανε στὰ πλευρὰ τῆς βάρκας.

— Καληνύχτα, Στρατῇ, καληνύχτα...

Φρεατίδα, 12 Μαΐου 1907.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΩΡΑΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

[Κωμικοτραγικαὶ σκηναὶ εἰς τὸ Ζάππειον]

Α. — Ρεμβασμός καὶ μακαριότης

Β. — Αἱ κακαὶ συναντήσεις